A POPRÁDVÖLGY.

KÉSMÁRK, LEIBITZI KÉNFÜRDŐ, LUBLÓVÁR.

Ára 40 fillér.

A zárjelben levő idézések dr. Posewitz «A Magas Tátra és a szepesi Középhegység» című útikönyvére vonatkoznak.

Kapható **Maurer Adolfnál Kassán** és minden könyvkereskedésben. **Ára 4 korona.**

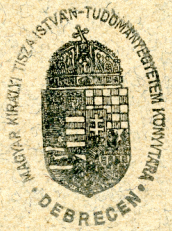

Késmárk, Leibitzi kénfürdő és Lublóvár.

(Késmárk és környéke, Lublóvár.)

Számos a történelemelőtti hely a Poprád-völgyben; érdemes megnézni Késmárk várost középkori műemlékei miatt; a ki pedig barátja a történelmi visszaemlékezésnek, az látogassa meg a Lubló-várromot.

Vasuttal Szepes-Béláig 23 km. **és Podolinig** 31 km. (1—$1^1/_2$ illetve $1^1/_2$—2 óra).

Poprád—Szepes-Szombat 1·7 km.; Szepes-Szombat—Késmárk 12·6 km.; Késmárk—Szepes-Béla 7 km.; Szepes-Béla—Podolin 10·1 km.

A poprádi állomás mögött a vasut a Poprád-folyón kel át és Szepes-Szombat megállóhelyhez visz, melynek közvetlen szomszédságában a «*Gréb-park*» nyaraló-hely fekszik. A vasut balról megkerüli a várost, melynek harangtornya feltünik a templom mellett, mig jobbról Strázsa városát látjuk. Szepes-Szombatról, a tág Poprád-völgyben, a Poprád-folyó mentén az egyhangu szepesi dombvidéken haladunk, mig balfelől a Magas-Tátra egész fenségében mindig lebilincselő látványt szolgáltat. *Matheócz* állomás után (vasáru- és bőrgyárak) feltünik a hegyes Palenicza-hegy Barlangliget mellett, valamint a szepesi Magura is.

Nagy-Lomnicz előtt a vasut a Poprád-folyón kel át és közvetetlenül a hid előtt van a Tátra-Lomniczra vezető szárnyvonal «*Tarpatak*» nevü elágazási állomása, a honnan a rendesvágányu vasut $^1/_2$ óra alatt a versenytér mellet Tátra-Lomniczra visz. (Menetidő Poprádról $^3/_4$ óra.)

A vasut Nagy-Lomnicz helységen visz keresztül. Nemsokára a baloldalt közvetlen a vasut mellett lévő történelemelőtti *hunfalvi-vár* mellett megyünk el.

A hunfalvi vár árokkal körülvett négyszegletes fensik, terraszépitkezés nyomaival. Ennek közelében a vasut épitésekor diluvialis kavicsban nehány hamuval és faszénnel telt tüzhelyet, agyagból készült főzőfazékot és egyéb edényeserepeit, tovább vassalakot, csontszilkéket és bronzból készült tárgyakat találtak. Az utóbbiak későbbi korból valók. Ezen őskori telep jelenleg köztemető.

Hunfalu állomást elhagyva egyidőre eltünik a Tátra magaslatok mögött. Majd elérjük a Felső Szepességnek legnagyobb városát Késmárkot (p. 329.).

A kopár Jeruzsálem- és az ujonnan beültetett Várhegy, melyek mellett elhaladunk, szintén érdekes történelemelőtti helyek.

Itt is találtattak terrasz-épitkezés nyomai. Kőedények, őskori edényeserepek leletei, nehány kulturréteg faszénnel stb. arra mutatnak, hogy itt az őskorban szintén lakóhelyek voltak.

Majd jobbról a késmárki fonó-műhelyt látjuk. *Nagy-Eör* állomás mögött a vasut nagy ívben kétszer kel át a Poprádfolyón és megkerüli a parkot, melyből a felsőmagyarországi renaissance stilusban 1570—1590 közt épitett régi várkastély ormói kilátszanak (a báró Mednyánszky-család birtoka p. 336).

Csakhamar az «*Elágazás*» megállóhelyhez érünk. Az egyik vonal Szepes-Bélára a szárnyvonal végpontjához visz, mely várost nehány percz alatt elérjük.

Őskori falut a Poprád balpartján, Strázsa és Szepes-Béla közt is fedeztek fel mintegy 20 kunyhóbeli tüzhely és számos korongon készült edény cserepét.

Szepes-Béla 631 m. volt XVI szepesi városban megtekintésre méltó az 1260-ban gótstilusban épült róm. kath. templom; mellette a Campanile (Harangtorony). Érdemes továbbá a Dr. Greisiger városi orvos szép őskori tárgyak gyüjteményét megnézni. Jó vendéglő «Béla városához» a piaczon.

Szepes-Béláról jó uton 1¼ óra alatt Barlangligetre érünk 11·3 km még pedig ¾ óra alatt a magánosan álló Sarpanecz erdészlakhoz és korcsmához, a honnan erdőben további ½ óra alatt Barlangligetben vagyunk. Utközben szép a kilátás a keleti Tátrára.

Szepes-Béláról 5½ óra alatt érjük el a Vörös klastromot 36·6 km. (p. 340) és 2—2½ óra alatt Lublóvárt 26 km. (l. 325).

A másik vonal visz az «Elágazástól» a Poprád-folyó mentén, egyhangu, jobbfelől erdőborított dombvidéken Podolinra; állomásai: Keresztfalu, Bussócz és Podolin.

Podolin 570 m.

Hajdani XVI szepesi város, mely még a régi körfal maradványait mutatja. Ha a tulajdonképeni városba bes abból kilépünk, az ut mindkét oldalán falmaradványokat látunk bástyákkal. A kis sétatérrel körülvett katholikus templom mellett áll az 1659-ben épült harangtorony.

Nevezetes az 1298-ban gót stilusban épitett *katholikus templom*. Oltárain a különféle czéhek jelvényei ismerhetők fel. A Kunigunda-kápolna oltárképe Kunigundát, III. Béla király leányát és férjét Boleszlav lengyel királyt ábrázolja. A kehely a XV. századból, a szentségtartó a XVII. századból származik.

A Piaristák zárdáját (jelenleg négyosztályu gymnasium) 1648-ban épitették. Falai közt II. Rákóczi Ferencz Bécsujhelyből való menekülése után huzamosabb ideig rejtőzött.

Történelem. Podolin valószinüleg már a mongolok ideje előtt (1241) fennállt, de a többi teleppel együtt a mongolok elpusztitották. A helység regeneratora volt Kunigunda, III. Béla király leánya és Boleslav lengyel király neje, a ki hozományul a felső Szepességet kapta s a mostani Podolin területét bizonyos Henriknek adta át mivelés végett (1244). 1391-ben Podolin megváltotta magát 1300 frton s a bíróválasztás jogát és privilegiumát szerezte meg, 1412-ben szabad várossá lett; de még ugyanazon évben a többi XIII szepesi várossal együtt Lengyelországnak zálogositották el. Erődítményeinek köszöni a város, hogy a XVI. és XVII. században a közlekedés központja és a Szepesség egyik legjelentékenyebb

városa volt, a mihez az a körülmény is járult, hogy a Poprádfolyó innen tutajon járható. A husziták sem szállták meg az akkor jól megerősitett várost.

(Podolintól Lublóvárra $1^1/_2$ óra kocsin (l. Lublóvárt.)

Lublóvár 650 m.

Történeti emlékek kedvelői nem fogják sajnálni, ha Lubló-várt felkeresik. Az utak oda: a poprádvölgyi vasuttal Podolinon át, Lubló-fürdőből és a Vörös kolostortól.

Lubló-fürdőből kocsin $^3/_4$—1 óra (p. 320).
Vörös-kolostortól kocsin 2—$2^1/_2$ óra (p. 353).

Podolintól illetve Szepes-Béláról kocsin 16 km. illetve 26 km. ($1^1/_2$ illetve 2—$2^1/_2$ óra)

Legközelebb érjük Lubló-várt a Poprád-völgyi vasut Podolini állomásáról. Ha a vasuti összeköttetés nem engedné, ugy kocsin megyünk Sz.-Béláról Podolinon át Lubló-várba.

Béla-Podolin $^3/_4$ óra = 10 km.; kocsin.
— Gnézda $^1/_2$ óra = 11·6 km.; «
— Lubló $^1/_2$ óra = 4·8 km. «

A vidék Szepes-Bélától Podolinon túlig egyhangu dombvidék. A Poprád-folyótól jobbra húzódik a lőcse-lublói erdőshegység, melyből tisztán kiemelkedik a Tű (Ihla) 1284 m.; balra látjuk a Magas-Tátrát, a szepesi Magurát és a kopár Kreighi hegyet őskori kulturhelyet, valamint Tótfalu, Viborna, Toporcz és jobbra Holló-Lomnicz helységeket.

Podolint elhagyva, $^1/_2$ óra alatt *Alsó-Ruzsbach* faluba érünk, a honnan mezei ut Felső-Ruzsbachra s a hasonnevü *Ruzsbach fürdőhelyre* (Podolintól 8·4 km.) $^1/_2$ óra alatt visz.

Ruzsbachfürdő már a XVI. században volt ismeretes, de virágkorát csak a XVII. században érte el, midőn a szepesi városok lengyel helytartói, a Lubomirski herczegi család tagjai sokat időztek Ruzsbachon. 1883 óta Zamojski lengyel gróf birtokában van s az

igénytelenebb fürdők közé tartozik. Épületei kis parkban az erdő közelében állnak és lengyel neveket viselnek. A kőbe foglalt források mésztartalmuak, melegek s kövesitő hatásuak.

Félóra alatt Gnézdára érünk és Lublóvárat pillantjuk meg.

Gnézda, hajdani XVI szepesi város, ép ugy mint Podolin és Lubló, mint Scultetia keletkezett, 1412-ben város privilegiumát kapta és a szomszédos városok sorsában osztozván, lengyel zálogba jutott.

Már láthatók Gnézda mögött azon meredek szikla-hegyek, melyek az utat Lublóról a Vörös kolostorhoz jelzik. Csakhamar feltünik Lubló városa is. A Poprád-hid közelében az országut mellett lévő korcsmában megállunk, s onnan a várba megyünk fel (1/2 óra).

A vár kopár dombon (Zlatna hura) emelkedik és nagyobbára rom, kivéve a már messziről feltünő fehérre meszelt középépület, melyben még lakható helyiségek vannak.

A vár megtekintése 2 óra időt vesz igénybe oda-menet.

Történelem. A várat valószinüleg a mongolok ideje után (1241) végvárként emelték; 1322-ben a Drugeth-család birtokába jutott. Az elzálogositás ideje alatt (1412—1772), itt rezideáltak a lengyel helytartók (starosták), köztük a hatalmas Lubomirski herczegi család (1596—1745, a fénykor). A husziták a várat kétszer foglalták el (1433 és 1461). Utóbb tüzvész pusztitott benne s 1553-ban ismét helyreállitották. A Magyarországhoz való visszacsatolás után (1772) a vár egy századig a Raisz-család tulajdonában volt s 1880-ban vétel utján (87,000 frtért) Lubló város kezére jutott, mely azt 1883-ban gróf Zamojski L.-nek (a Lubomirskiak ivadékának) adta el, a ki ma is birja.

A «Zlatna-hura» domb mind két lejtőjén szekérut vezet a mészkőhegyen épült várba (1/2 óra). Gyalog a Poprád-folyó mentén vezető ösvényt használva, kis patak mellett a dombra megyünk. A Zlatna-hura s a tulajdonképeni várhegy közt levő nyergen áll Zamojski

gróf nyári laka és a gazdasági épületek. Itt engedélyt kérünk a vár megtekintésére.

A vár belseje.

A meredek várhegyen felhágva, a különben zárt kapun át (a kapu alatt jobbra kis szoba) a keskeny elő-udvarba jutunk. Szemben, a belső falon czimer és felirás van, s az udvar tulsó végén fából készült harangtorony.

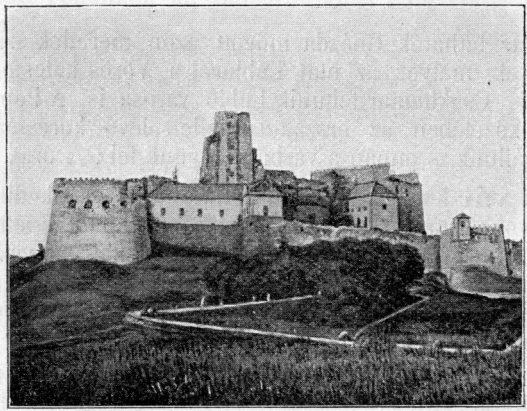

Lubló-vár.

Második kapun át, melyen a Lubomirski-család czimere látható, felmegyünk s a *második*, az első fölött s azzal párhuzamosan huzódó *várudvarba* jövünk. Balra vasajtóval elzárt lakható helyiség van olajfestményekkel (köztük néhány Lubomirski arczképe), vértezetek és szócső. (Itt iratkozunk be a vendégkönyvbe.)

Jobbra, a magas udvarfal fölött van a *harmadik udvar*. Előttünk áll a fehérre meszelt épület, mely már az utról feltünt és melyben lakható állapotban levő szobák vannak. A harmadik kapun belépve (balra börtönhelyi-

ség) lépcsőn az emeleten levő ama szobákba jutunk, melyek egyike erkélyre vezet.

Erről szép kilátás nyilik a Poprád-völgyre: Gnézda és Hobgárd helységek közt előttünk fekszik Ó-Lubló s odább mellékvölgyben Uj-Lubló és Jakubján falu, háttérben a lőcse-lublói hegység.

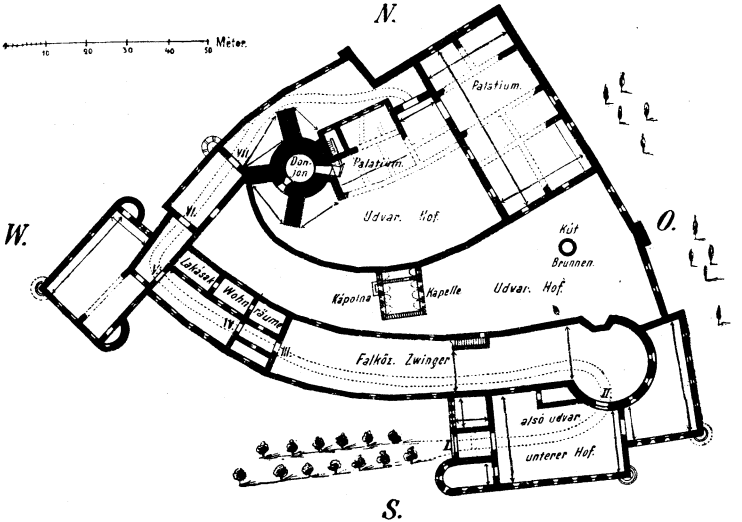

Lublóvár alaprajza.

Ama szobákból a felső várudvarba lépünk. Szemben áll a *kápolna* oltárképekkel, előtte a Raisz-család két tagjának siremléke. Jobbról a mellvédről letekintve, a második várudvarba nézünk, a melyen az imént jöttünk; balra a falon czimer. A kápolna mögött van a kút, melybe állitólag, ha kacsát bocsátunk le, az a közeli Poprád folyóban kerül ismét felszinre.

Visszatérve, két kapun át az északi külső udvarba jutunk, szép kilátással a szomszédos erdős hegyekre.

Néhány kapun és szobán át a romban levő *fellegvárba* érünk, a melynek udvarán a düledező hatalmas *vártorony* emelkedik. Falépcső s később kőlépcső vezet fáradságosan fel, de tetejéről a kilátás nem szebb, mint az imént említett erkélyről.

Lubló-várát a *Hegyeskő mondája* lebegi körül, melyet Tompa költőileg feldolgozott. Lubló herczeg a vadonban várat kezdett épiteni, de azzal nem haladván, a herczeg a Hegyeskövön lakó gonosz hegyi szellemmel szövetkezett. Ekkor az épitkezés gyorsan fejeződött be. A herczeg azonban megbánta tettét és zárdába ment. E fölötti haragjában a gonosz szellem a várat hegyes kövével össze akarta zúzni. Ebben a perczben azonban felhangzottak a vár szentelt harangjai s a szellem a hegyes követ irtózva a Poprád folyóba ejtette, a hol az még ma is látható.

Ha nem akarunk ugyanazon az uton visszatérni, Lublófürdőre (3/4—1 óra) (p. 320) vagy a Vörös kolostorhoz (2—2½ óra) mehetünk (p. 320).

Késmárk 626 m. és környéke

Poprád : 14·3 km.
Tátrafüred : Tátra-Lomniczon át 21·6 km.
« Mühlenbach községen át 18·9 km.
Lőcse : 25·2 km. Kocsi 10 korona.
Szepes-Béla 7 km. (Kocsi 6 korona).
Alsó-Tatrafüredre kocsi 8 korona.
Ó- és Új-Tátrafüredre kocsi 10 korona.
Bérkocsi félnapra 6 korona, egész napra 12 korona.

Késmárk a Szepesség ipar tekintetében első városa, számos gyárral s iskolával. May-szálló a városházzal szemben, Meese-szálló sörös-kerttel a város déli végén. Legszebb kilátópont a közeli Jeruzsálem-hegy.

Történelem. Késmárkot a régi okiratok Forum Caseorum (sajtvásár) vagy «Khewesmarkt»-nak nevezik. A város körfallal és bástyákkal, valamint árokkal volt megerősitve ; I. Lajos királyi várossá emelte, Mátyás király pedig czimert adott.

Előnyös fekvésénél fogva Késmárk nagy kereskedelmi központtá vált. A XV. században a husziták kétszer szállták meg és fosztogatták. A Zápolya és Ferdinánd közti háboruban, valamint a XVII. és XVIII. század vallási és szabadsági harczaiban gyakran változtatta urát (Zápolya, Laszky, Thurzó, Tököly). 1709-ben Heister császári

tábornok a Rákóczi csapataitól megszállt várost elfoglalta és három városi tanácsnokot, kik egyuttal az evangelikus község elnökei voltak, mint eretneket és forradalmárt lefejeztetett. (Emlékük a temetőben.)

Késmárk nevezetességei: a katholikus, a régi s az uj evangelikus templom, valamint a Thököly-vár.

A pályaudvarról a Poprád-hidon át menve 10—15 percz alatt jövünk a városba. Utközben látjuk a katholikus templomot a felsőmagyarországi renaissancestilusu toronynyal, a Campanile harangtornyot, odább a városházát barokstilü tornyával, s a második mellékutczában a Thököly-várat.

Az első, jobb felőli mellékutczába fordulva, a Szücskapun megyünk be, mely hajdan a szücsök czéhe által védett kerek *bástya,* a régi városfal utolsó maradványa.

Az utcza végén, harántutczában a *Községi temető* látható. Ez a szó igaz értelmében sirkert, mely oly gondosan ápolt állapotban van, mint azt ritkán találni. Bokrokkal szegett ut, melynek közepén facsoport közt a keresztre feszitett Krisztus látható, a temetőn végig vezet s azt két részre osztja: jobbról vannak a protestánsok sirhelyei, balról a katholikusoké. Az összes sirokat virágok diszitik és rács veszi körül. Ez a temető a lakosság kegyeletes érzületének és vallási türelmességének legszebb bizonyitéka. A bejárat közelében van a három késmárki vértanu: Kray Jakab, Lányi Mihály és Topperczer Sebestyén sirboltja latin felirással 1709-ből.

A számos szép családi sirok közül megemlitendő Jony Tivadar emlékoszlopa: fekete syenit-gúla. Ő az evangelikus község jóltevőjé volt s a késmárki evangelikus gymnasiumnak 244,000 frtot hagyományozott.

A temetőből az utczán végig az uj evangelikus templom felé megyünk. Utközben azonban az utcza végén jobbról levő *régi evangelikus fatemplomot* tekintjük meg. (Az egyházfi, ki a templomot nyitja, jobbra az udvarban lakik.)

Ezen legrégibb szepességi evangelikus templomot 1717-ben barok stilusban épitette a királyi svéd hajóépitőmester saját terve szerint, miután az országgyülés 1682-ben a protestánsoknak megengedte, hogy templomokat épithetnek, de csak fából. Az épitkezés 5000 magyar arany forintba került, mely összeget az

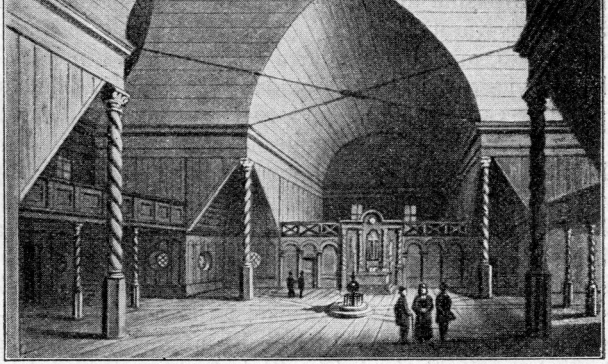

A késmárki evangelikus fatemplom belseje.

evangelikus község áldozatkészsége, valamint gyüjtés utján, melyet a brandenburgi választófejedelem, és Svéd- és Dánország királyai országaikban elrendeltek, összeteremtettek (1688). A templomot most restaurálják.

A templom keresztalaku és dongaboltozatát vörös fenyőfából készült négy oszlop tartja. Falai kivülről vakolva, belülről pedig fával vannak burkolva. Kerekded kis ablakai ólomba foglalvák. Falait és boltozatát festések boritják, a megfelelő bibliai mondásokkal.

A boltozat a felhős égboltozatot ábrázolja, az alsó láthatáron a tizenkét apostollal. A barokstilusu főoltár, négy korinthi oszloppal, szabadon lebeg, fölötte a Szentháromság. Az oltártól keletre Mózes van ábrázolva, a mint a törvénytáblákkal Sinai hegyén térdel, mel-

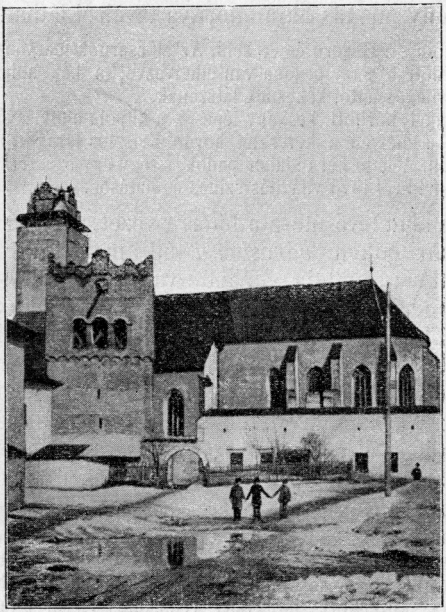

A katholikus templom Késmárkon és a Campanile.

lette a mennybeli és földi Jeruzsálem; továbbá az Atya Uristen felhők fölött lebegve, s alatta Ábrahám és Pál és Krisztus, a Gethsemanon imádkozva. Az oltár mögött Lázár sirja és Krisztus dicsőitése látható. A renaissance-stilusu szószék aranyozott angyalon nyugszik. Itt Jeremiás próféta, a négy evangelista és a diadalmas Krisztus ábrázoltatik. A templomnak öt kórusa van, számos mondással és falfestménnyel, köztük: Józsefnek a testvérei által Egyptomba való eladatása s az ó- s ujszövetségből vett egyéb tárgyak. Az orgona 1719-ből való.

A keresztelő kőmedencze késmárki munka; úgyszintén a szószék előtt levő vasrács is.

Ezután a Hansen bécsi épitész terve szerint készült *uj evangelikus templomba* lépünk, melynek kúpfedele és keskeny, magas harangtornya távolról látható.

A benyomás egyszerű és előkelő. Az előcsarnok márványoszlopai, melyek fölött a nagy orgona van elhelyezve, a kék ablaktáblákon betóduló világosságtól kékesnek látszanak.

Szőnyeggel borított keskeny lépcsők a kupola alatt levő oltárhoz vezetnek, a melyen a keresztet hordó Krisztus faragott alakja egy fülkében áll. A hajó két oldalán padok s egy-egy szószék van elhelyezve. A felülről jövő világitás szines és hatásos.

A baloldalt levő utcza a főtérre vezet, melyen a XVIII. században épitett *városháza* áll, melynek tornya a barok stilust mutatja. Mellette van a régi városháza, a város cimerével (jelenleg a «Késmárk városához» czimzett szálló). E mellett keskeny utczába fordulva, a *katholikus templomhoz* jutunk, mely fallal van körülvéve, mellette a harangtorony, mely 1591. évből való, Warkócz várkapitány czimerét mutatja és szép sgrafitto diszitéssel van ellátva. (A bejárattól jobbra lakik az egyházfi, a ki a templomban kalauzol.)

A templom ugynevezett csarnoktemplom, melyet, a XV. század második felében épitettek. A déli kapuzaton lépünk be, a mely az 1494-ki évszámot s a város és a Zápolyák czimerét mutatja. A *főoltáron* (a hetvenes években renoválva) megemlitendő «Krisztus a keresztfán», középkori faragvány remekműve. Az oltárszárnyak festései (Krisztus kinszenvedése) szintén régiek. A gazdag diszitésü többi szárnyasoltáron Krisztus életéből meritett képek láthatók. A főoltártól jobbra van Warkócz Kristóf, Zápolya várurának márvány sirköve (1520), vértes alak, jobbjában zászló, oroszlánon állva. Balról van Thököly Zsuzsánna sirboltja.

A templom közepében van a sárgarézből készült *keresztelő medencze* 1472-ből. A bronz-gyertyatartók szepesi ipar terményei. A főoltárral szemben nevezetes a senatorok padja (1518). A szabadon álló harangtorony, valamint a templom tornya a felső-magyarországi renaissance-stilus párkányszerü koronázatát mutatja.

Keskeny mellékutczán át a Thököly-vár felé ballagunk.

Thököly-vár.

Történelem. A vár helyén eredetileg apáczazárda állt, melyet állitólag már 1190-ben épitettek, de mely két századdal utóbb megszünt. Az épület utóbb hozzáépitkezések által várrá alakittatott át, melyet az idők folyamán nagyobbitottak és megerősitettek. 1462-ben a Zápolya-családnak, 1579-ben pedig a Thököly-családnak birtokába jutott, a melytől a késmárki polgárok sokat szenvedtek. 1706-ban a város megvette a várat.

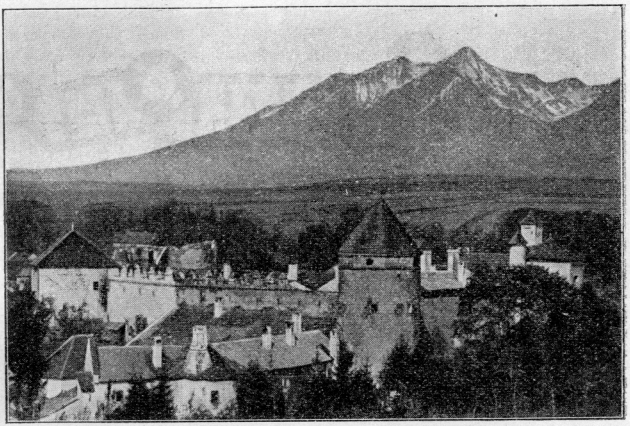

A Thököly-vár.

A várnak öt bástyája s kettős fala volt, a mely párkányszerü koronázatot és helyenkint még látható sgraffito-diszitést mutat. A várat mély árok vette körül. Észak felé a falak még fenmaradtak; a többi oldalon eltávolitották a hozzáépitett házakat.

A tömör négyszegletes bástya ivhajtásos kapun át, mely fölött a Thököly czimer van latin felirással «1628 renováltatott Thököly István által» a várudvarra jutunk. A baloldalt levő épület jelenleg himzőiskolául szolgál, a jobboldali volt lakosztályok pedig raktárak. Előttünk

van a még jókarban levő várkápolna, mely a XVII. század épitkezését mutatja; kapuzata fölött a Thököly-czimer. Nevezetességei között első helyen áll egy imaszék, renaissance-stilusu famozaikkal (1544). A *bástyák* és a kápolna restauráltatik.

A Thököly-vár alaprajza.

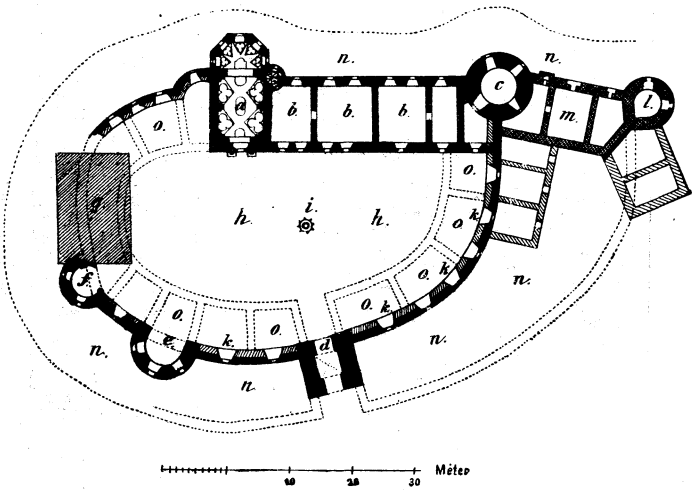

Régi vár.	*g.* Himzőiskola (jelenleg).
m. Későbbi hozzáépitkezés.	*h.* Várudvar.
a. Várkápolna.	*i.* Kút.
b. Lakosztályok.	*k.* Körfal.
c. e. f. l. Bástyák.	*n.* Várárok.
d. Várkapu.	*o.* Kasematák.

Kirándulások Késmárkról.

Nagy-Előr. 5 km.

Késmárktól 20—30 percz távolságban van Nagy-Előr

nevü kis helység, érdekes templommal, Campanile harangtoronynyal és szép várral.

Nagy-Eőr már 1256-ban említtetik megerősített helyként, s állítólag a honfoglalás idejében Bors vezér építette mint legészakibb végvárat; innen Eőr = őr. A XIV. században azonban már nem létezett a vár.

A helység a XVII. században a hatalmas protestáns Horváth-család laka volt. A jeles tudós, Horváth Gergely itt főiskolát (felső gymnasiumot) létesitett, mely 127 évig fennállt (1584—1711) és melyben tanitókat és papokat képeztek ki.

A várkastélyt ugyanazon Horváth Gergely épitette 1580 és 1590 között: emeletes, négyszegletes tömör épület, négy sarkán toronynyal és párkányzattal, a felsőmagyarországi stilusban épült (XVI. századbeli építési mód). Ezen épület a legrégibb ezen stilusban épült vár hazánkban.

A templomban van néhány szárnyas oltár és egy pad faragott diszitéssel. A templom mellett áll a harangtorony. (Campanile.)

Tátraháza. 4 km. (kocsi 2 K).

Tátraházára jó ut vezet Késmárk felől (lásd p. 83).

Lőcse 25·2 km. (2—2½ óra kocsin = 10 korona).

Késmárk—Ruszkinócz 1 óra;
— —Gerinczmagaslat 35 percz;
— —Lőcse 50 percz.

Az ut ¾ óra hosszat ugyanaz, mint a Leibitzi kénfürdőbe és folyton termékeny dombvidéken visz. Közvetlenül Ruszkinócz hajdani XVI szepesi város előtt látjuk a Kereszthegyre vezető mezei utat (¾—1 óra gyalog). Ruszkinóczról többnyire erdőben, serpentinás uton a gerinczmagaslatra, kiterjedt erdei rétre érünk. Balfelől elnyulik a Kereszthegy hosszu hegyháta a fehérlő menházzal, melyet innen ¾ óra alatt érhetünk el.

Majd az erdőben serpentinákon völgynek megyünk. Utközben szép a kilátás Lőcsére, a Pokolvölgybe, a Lőcse-patak völgyébe s az iglói hegyekre. Az Ilona-udvar mellett elhaladva, Lőcsére érünk.

A Kereszthegy (Gehol) 1082 m.
Késmárkról Ruszkinóczon át a Kereszthez $1^1/_2$ óra kocsin.
A kereszttől a Kereszthegyre $^3/_4$ óra gyalog.
Az ut legnagyobb része ugyanaz mint Lőcsére.

A Lőcsére való kocsizást jól összeköthetjük a Kereszthegy (szép kilátási pont) meglátogatásával, a mihez 2 órával több idő kell. A Kereszthegyre legkényelmesebben a hegygerinczről megyünk fel.

Más közelebb, de meredekebb ösvény gyalogosok számára vezet Ruszkinócztól egyenest fel a Kereszthegyre egy óra alatt.

Kilátás p. 316.

Lejövet Lőcsére, Ruszkinóczra, Lőcsefürdőre vagy a Vinna vadászházhoz (l. p. 317.).

A Leibitzi kénfürdő 754 m.

Lőcséről 23 km. 2 óra kocsin p. 314.
Késmárkról 10·5 km. 1—$1^1/_2$ óra kocsin = 5 korona.

Késmárkhoz $^1/_4$ órányira fekszik Leibitz, hajdani XVI szepesi város, melyen az ut keresztül megy. További $^1/_2$ óra mulva a lőcsei utról letérünk s balra mezei utra fordulunk, mely további $^1/_2$ óra alatt a hasonnevü falu mögötti kénfürdőbe visz.

Történelem. Az alkalikus kénviz, mely az aacheni és trencséntepliczi forrásokéhoz hasonló, már a XVI. század óta ismeretes. 1717-ben épitették a fürdőkamrákat, a mult század ötvenes, s a hetvenes évek végén pedig a lakóházakat.

A kénfürdő a kis Sóspatak mellett szük völgyben az erdő szélén fekszik. Az ut mellett áll a vendéglő. Ezen keresztül menve, a patak mindkét oldalán levő csinos, árnyas ültetvényekhez, és a kőbe foglalt forráshoz jutunk. Szemben két emeletes lakház, jobbra a fürdő; balra a hegylejtőn kápolna van. Az erdőben sétautak szép kilátási pontokhoz vezetnek. A kénfürdő turistákra nézve jó s olcsó kirándulási pont.

A svájczi házban 31, a vendéglőben 10 szoba van

1—1·60 K napiár mellett. Az ellátás jó és olcsó. Tekepálya, pisztránghalászat, savókura, naponta postaösszeköttetés.

Kirándulások:

A Tűhegyre (Ihla).

A Sóshegyen át Vinna vadászházig 2—2½ óra gyalog. Vinnától Lublófürdőre 4 óra, Lőcsefürdőre 2 óra, Lőcsére 3 óra.

A Tűhegy=Ihla 1284 m.

A felső-Szepességnek egyik legszebb kilátási pontja a Tűhegy (Ihla). Kiindulási pont a Leibiczi kénfürdő.

Lőcse—Kénfürdő 2 óra kocsin;
Késmárk—Kénfürdő 1—1½ óra.

A kénfürdőből a csúcsot 2½—3½ óra alatt érhetjük el, a szerint a mint az ut egy részét szekeren (közönséges mezei uton), vagy az egész kirándulást gyalog teszszük meg.*

A fürészmalomig Majerka mögött 1 óra kocsin, 1½ óra gyalog;
Felmenetel a hegyi rétre ¾—1 óra gyalog;
A csúcsra ¾—1 óra =1½—2 óra gyalog.

A kénfürdőből a Kecskeháton át mezei ut Majerka német helységbe visz. A fürdőből ösvény a magaslatnak vezet, melyen a Kottenhau pataknál az emlitett utra jutunk. Innen már a szépalaku Tűhegyet láthatjuk.

A falu mögött átlépünk a patakon s az erdő kezdeténél fürészmalomhoz jutunk (¼ óra), a melynél a tulajdonképpeni felhágás kezdődik. Balra erdei ut a hegylejtőre visz; mi azonban mindig a rövidebb ösvényt követjük, mig az erdei ut, mely a Tű mellett elvezet, gyakran nagyobb kanyarulatokat tesz. ¾ órai ballagás után facsoportok által ékitett nagy kiterjedésü hegyi rétre érünk, a mely a Tű-ig terjed. Ez a hegyi rétek

* Szepes-Béláról 1½ óra alatt érjük el szekeren Majerka falut, a honnan 2 óra alatt megmászszuk a csúcsot.

közepette meredeken és hegyesen emelkedik ki, honnan a nevét is kapta.

A hegyháton tovább ballagva, erdei utra jutunk, melynek közelében (kissé alatta) a déli lejtőn néhány jó forrás van. Innen lassan felhágunk a Tűre.

A *Tű* gyepes kis fensikot képez, dél- és nyugatfelé meredeken leesve; észak és keletfelé erdővel boritott. Innen három hegyhát sugárzik ki: a hegyhát Majerka felé, melyen ide jöttünk, a Szárazhegy északkeletnek, és a Feketehegy 1291 m., kelet-északkeletnek; ez utóbbi a Tű nyugati csúcsának is tekinthető.

A **kilátás** a Tűről, változatosság tekintetében, a Felső-Szepességen egyedül áll.

Nyugaton emelkedik a Magas-Tátra hatalmas hegycsoportja és jobbról (észak és északnyugatra) csatlakozva a jóval alacsonyabb szepesi Magura tünik elő; továbbá a Pienin-mészhegység (Koronahegy a Vörös kolostornál); s a láthatárt elzárva, néhány már Galicziához tartozó hegylánczot.

A Magas-Tátrától balra (délnyugatnak) látjuk az Alacsony-Tátrát a Királyhegygyel és balra (dél és délkeletnek) hozzá csatlakozva, a szepes-gömöri érczhegységet.

Tekintetünk végig járja az egész poprádvölgyi sikságot a szepesi felső városoktól Lublóvárig, számos helységgel.

Déli, délkeleti és keleti irányban huzódik el a lőcse-lublói erdős hegység (a Tűről legjobban látható) hosszura nyujtott, erdőboritott hegyhátaival, melyek sürü sötétségét imitt-amott világoszöld hegyi rétek megszakitanak, köztük keleten a Jankovecz hegyi rét, melyen át az ut Lőcséről Lublófürdőre visz. Innen a kolacskovi völgyig (helység északkeletfelé látható) a hegyi rétek sokkal sürübben jelentkeznek. A háttért a szepes-gömöri érczhegységnek kéklő hegyláncai és nyugatnak a sárosi hegyek képezik.

Lejövetel a kénfürdőbe ugyanazon uton 2—2½ óra.

A Tű-ről a déli lejtő mentén erdei ut a Repiszko-hegyen át Lublói-fürdőre 3 óra alatt visz, vagy a «Schwäblich»-hegyen és a Derezsován át a Vinna vadász- és turistaházhoz 2½ óra, innen Lőcsefürdőre 2 óra, Lőcsére 3 óra.

DEBRECENI MAGYAR KIRÁLYI
TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
KÖNYVTÁRA
1213 · 1930

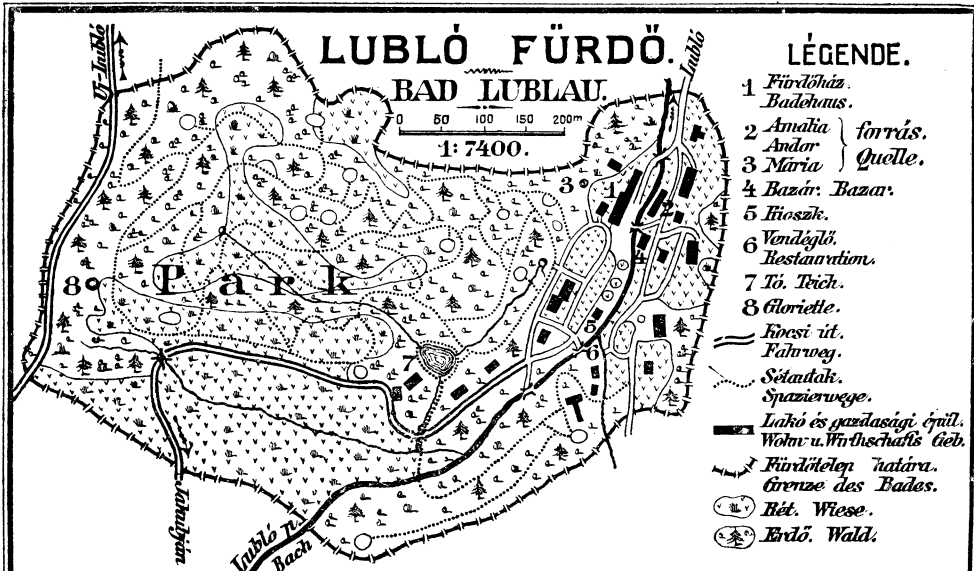

Rajzolta: Gabrovitz Camillo.